

Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallin arviointitapaaminen

SUOMEN UNICEF TÄYTTÄÄ TÄMÄN LOMAKKEEN

Arviointitapaamisen sisältö

Arviointitapaaminen järjestetään, kun kunta on toteuttanut Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelmaa noin kaksi vuotta. [Arviointitapaamisessa](#) kunta ja Suomen UNICEF arvioivat kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn etenemistä ja tuloksia yhdessä. Tapaamisessa tarkastellaan, miten kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn tavoitteet on saavutettu ja millaisiin tuloksiin kunnassa on päästy.

Arviointitapaamisen lomake

Tälle arviointitapaamisen lomakkeelle Suomen UNICEFin edustajat kirjaavat, miten kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn tavoitteet ja toimenpiteet ovat toteutuneet ja onko kunta saavuttanut tavoitellut tulokset. Arviointilomake koostuu seitsemästä osiosta:

1. Arviointitapaamisen taustatiedot
2. Lapsiystävällinen kunta -työn koordinaattorirakenne ja työn toimintaedellytykset kunnassa
3. Lapsiystävällinen kunta -työn viestintä
4. Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttaminen mallin pääperiaatteiden mukaisesti
5. Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman toteuttaminen ja työn tulokset
6. Kunnan palaute Suomen UNICEFille Lapsiystävällinen kunta -yhteistyöstä
7. Lapsiystävällinen kunta -tunnustus ja seuraavat askeleet

Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen myöntäminen

Mikäli kunnan Lapsiystävällinen kunta -työ on edennyt Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen [neljän kriteerin](#) mukaisesti, Suomen UNICEF myöntää kunnalle tunnustuksen. Se on voimassa kaksi tai neljä vuotta myöntämisestä (riippuen kunnan vaiheesta). Lapsiystävällinen kunta -tunnustus annetaan niiden tavoitteiden saavuttamisesta, jotka on määritelty juuri Lapsiystävällinen kunta -mallin yhteistyön alla sekä kirjattu mallin toimintasuunnitelmaan. Kaikki kunnassa tehty työ lasten hyväksi ei siis ole tunnustuksen myöntämisen peruste, vaan kriteerinä on se, mistä on erikseen sovittu Suomen UNICEFin kanssa.

Suomen UNICEFin edustajat perehtyvät ennen arviointitapaamista kunnan tietoihin Lapsiystävällinen kunta -digipalvelussa. Näitä tietoja ovat toimintasuunnitelmassa olleiden nykytilan kartoituksen indikaattoreiden päivitys, toimintasuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden eteneminen ja tulokset, kunnan toimittama lisämateriaali lasten tavoitteen arvioinnista sekä kunnan täyttämä erillinen itsearviointilomake. Kun Suomen UNICEF arvioi, myönnetäänkö kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustus, se hyödyntää kaikkia näitä edellä mainittuja tietoja sekä arviointitapaamisessa käytyjä keskusteluja.

1. Arviointitapaamisen taustatiedot

Arviointitapaamisen ajankohta	19.8.2026
Kunta	Riihimäki
Arviointitapaamisessa arvioitava toimintakausi	2024-2026

Muuta taustatietoa arviointitapaamiseen liittyen

Riihimäki aloitti mallissa vuonna 2020. Käynnissä on Riihimäen toinen toimintasuunnitelmakausi. Ensimmäinen tunnustus myönnetty vuonna 2023. Nyt arvioitavaa toimintasuunnitelmaa on toteutettu kaksi vuotta (tosu hyväksytty 9/24).

Kunnan edustajat (nimi ja titteli) arviointitapaamisessa

Hannele Saari, kh edustaja ja LYK koordinaatioryhmän pj.
Arja Tylli, sivistyksen ja hyvinvoinnin lautakunnan edustaja, koordinaatioryhmän varapj.
Päivi Sandberg, teknisen lautakunnan edustaja
Tiina Mämmelä, elinvoimalautakunnan edustaja
Mirva Harju, hallinto ja konserni -toimiala, viestinnän asiantuntija
Marjo-Kaisa Konttinen, sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala, hyvinvointikoordinaattori, koordinaatioryhmän sihteeri, Unicef -yhdyshenkilö
Minttu Särssi, sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala, maahanmuuttajaopetuksen koordinaattori
Outi Ervasti, sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala, opetuspäällikkö
Karoliina Salminen, sivistyksen ja hyvinvoinnin toimiala, projektikoordinaattori
Lyti Aaltonen, elinvoiman toimiala, vastaava kulttuurituottaja
Janina Vuorinen, elinvoiman toimiala, kaavoitusarkkitehti
Erika Virman, nuorisotyönohjaaja, Riihimäen seurakunta
Milla Nikkinen, Riihimäen vanhempainyhdistys ry, yhdistysten edustaja
Erik, oppilas

Lapsiparlamentin edustaja Erik, Pohjoisen koululta, 3A-luokan edustaja

Etukäteen lähetetyt kysymykset Erikille:

- 1. Mikä on mielestäsi parasta Riihimäellä lasten kannalta juuri nyt?**
Uudet leikkipuistot, hyvät harrastusmahdollisuudet, erilaiset tapahtumat, kesäteatteri ja Kesäsampo.
Onko jokin asia, jota pitäisi vielä parantaa? Mä haluaisin wibit-radan (veden päällä) takaisin maauimalaan. Kouluruoka voisi olla vähän laadukkaampaa, joka maistuisi kaikille. Esim. enemmän semmosia, mitä on kotonakin kuten makaronilaatikko tai kalakeitto
- 2. Tiedätkö jonkin asian, jota on muutettu tai kehitetty lasten ehdotusten tai palautteen perusteella Riihimäellä?** Popup-lasten liikennepuisto tuli lastenparlamentin ehdotuksesta.
- 3. Oletko huomannut koulussa tai harrastuksissa asioita, joilla pyritään varmistamaan, että kaikkia kohdellaan reilusti eikä ketään jätetä ulkopuolelle? Millaisia?** esim. viime vuonna oli prolikoiden kerääminen luokan kanssa. Näitä sai kun oli tehnyt kivan teon tai välkä oli mennyt hyvin. Prolikko on neliön mallinen lappu ja niitä kun oli riittävä määrä, niin luokka sai esim. palkinnon kuten leffa. Pajapivä on semmoinen, että kaikki eri luokat yhdistyy, kuten jumppaa tai pakohuone. Tää on hyvä, ettei ketään jätetä ulkopuolelle,

Aikuisen lisäys: tämä on prokoulun osa Prokoulu-toimintaa.

Suomen UNICEFin edustajat arviointitapaamisessa

Oona Kareinen, erityisasiantuntija
Sanna Koskinen, erityisasiantuntija

2. Lapsiystävällinen kunta -työn koordinaattorirakenne ja työn toimintaedellytykset kunnassa

Lapsiystävällinen kunta -koordinaattori

- Koordinaattori on pysynyt samana kuluneen toimintakauden aikana ☐ kyllä ☒ ei
- Kunta on varmistanut, että koordinaattorin työnkuvassa on varattu Lapsiystävällinen kunta -työlle riittävästi työaikaa ☐ kyllä ☐ ei
- Arvio koordinaattorin Lapsiystävällinen kunta -työhön käyttämästä työajasta (%)

20 %

Huomiot koordinaattorin toimintaedellytyksiin liittyen:

Kunnan arvion mukaan koordinaattorin Lapsiystävällinen kunta -työhön käyttämä työaika on noin 20 %. Koordinaattorin toimintaedellytyksiä vahvistaisi kokoaikainen resurssi, sillä oman toimen ohella toteutettava koordinointi rajaa työn kehittämismahdollisuuksia ja vaikuttavuutta. Tehtävä sopii kuitenkin sisällöllisesti hyvin hyvinvointikoordinaattorin tehtävänkuvaan, jossa korostuvat hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen sekä poikkihallinnollinen yhteistyö.

Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmä

- Kunnan koordinaatioryhmän kokoonpano on pysynyt samana ☐ kyllä ☒ ei
- Kunta on varmistanut, että kunnan henkilöstöön kuuluville koordinaatioryhmän jäsenille on varattu riittävästi aikaa Lapsiystävällinen kunta -työlle. ☐ kyllä ☐ ei
- Kunta on varmistanut, että koordinaatioryhmässä on edustettuina kunnan kaikki eri toimialat ja muut keskeiset toimijat, kunnan luottamushenkilö/-öitä ja kunnan viestintä ☐ kyllä ☐ ei
- Kunta on kutsunut koordinaatioryhmään tarvittavat kunnan ulkopuoliset keskeiset toimijat, kuten hyvinvointialueen työntekijän. Mukaan kutsutaan myös muita aktiivisia toimijoita, jotka edistävät lapsen oikeuksia kunnassa, kuten kolmannen ja neljännen sektorin edustajia ja/tai elinkeinoelämän edustajia. ☐ kyllä ☐ ei

- Kunta on varmistanut, että koordinaatioryhmässä on lasten ja nuorten edustaja/t tai lasten osallisuus varmistettu muulla tavoin. ☐ kyllä ☐ ei
- Kunta on varmistanut, että koordinaatioryhmällä on tarvittava mandaatti ja tuki kunnan johdolta Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttamiseksi koko kunnan tasoisena yhteisenä työnä. ☐ kyllä ☐ ei
- Koordinaatioryhmä on kokoontunut säännöllisesti ja edistänyt, seurannut ja arvioinut Lapsiystävällinen kunta -työtä kunnassa. ☐ kyllä ☐ ei

Huomiot kunnan koordinaatioryhmän toimintaedellytyksiin liittyen:

Kunnan itsearviointilomakkeelta:

Koordinaatioryhmän kokoonpanoa on muutettu toimintasuunnitelmakauden aikana: sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan jäsenten määrää on vähennetty, ja elinvoimalautakunnan sekä teknisen lautakunnan edustajat ovat liittyneet ryhmään. Ryhmä kokoontuu joka toinen kuukausi, ja tavoitekokonaisuuksien vetäjästä on muodostettu LYK-johtis, joka kokoontuu myös joka toinen kuukausi. Koordinaattori on vieraillut kaupungin johtoryhmässä kertomassa LYK-työstä ja sen etenemisestä, ja hän osallistuu sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan johtoryhmän kokouksiin jäsenenä.

Kunnan näkemyksiä tapaamisessa:

Ei ole tulossa muutoksia koordinaattorin resursseihin kunnan taloudellisen tilanteen vuoksi eli jatketaan sillä, että hv-koordinaattorin työajasta noin 20 % on LYK-koordinoinnin työtä.

Koordinaatioryhmässä muutos tehty. Aiemmin oli iso ja siitä oli tosi moni edustaja sivi-toimialalta. Todettiin, että vähempikin riittää ja harvennettiin tapaamiskertoja, nyt joka toinen kk. Muodostettiin johtis, jossa kaikista LYK-tavoitekokonaisuuksista vetäjä. Nyt tätä rakennetta harjoiteltu. Havaittu, että on pieni kehityskohta se, ettei kaikki johtiksesta kuulu koordinaatioryhmään. Muutettu myös se, että haluttu kaikista lautakunnista edustajat ryhmään ja tämä toteutunut.

Lautakunnan edustaja 1: Koordinaatio toimii hyvin. Nyt kun tuli uutena mukaan, niin huomio, että LYK vaatii omaa perehtymistä. Oli tärkeä, että edustaja käynyt kaikki LYK-koulutukset, niin ymmärtää isommin ja laajemmin. Kaikilla tätä tietoa ei vielä ole. Ensimmäinen kerta nyt, että pystyn viemään lautakuntaan hyvin tämän arviointitapaamisen jälkeen tietoja. Tähän ei välttämättä ole ollut toimivaa rakennetta. LYK on vielä ollut satunnainen nostojen varassa. Eli tätä rakennetta voitaisiin vielä jatkossa kehittää. Mutta merkityksellistä tämä työ on.

Lautakunnan edustaja 2: Edelliset kommentit hyviä ja allekirjoitan.

Lapsiparlamentin edustaja: UNICEFin tiedän kyllä, kokouksissa en ole ollut mukana.

Nuoremmat lapset eivät ole olleet mukana koordinaatioryhmässä mukana. Lasten osallisuus toteutettu kyselyiden ja muiden toimenpiteiden kautta. Nuvan edusta ollut ryhmän kokouksissa mukana.

Kunnan toimintaympäristössä tapahtuneet tai tapahtumassa olevat muutokset, jotka vaikuttavat Lapsiystävällinen kunta -työhön: Millaisia vaikutuksia muutoksilla on Lapsiystävällinen kunta -työhön? Miten kunta varmistaa, että työ etenee muutoksista huolimatta?

Kunnan itsearviointilomakkeelta: *Kunnan toimintaympäristöön vaikuttavat vakaat talouden ohjelma, palveluverkkomuutokset, lapsiperheiden elämään heijastuvat muutokset sekä lapsimäärän väheneminen. Lisäksi Peltosaaren eriytymisselvitys tulee ottaa huomioon seuraavia toimenpiteitä laadittaessa. Kunta varmistaa työn etenemistä vahvistamalla koko kaupungin ymmärrystä siitä, mitä lapsiystävällisyys Riihimäellä tarkoittaa, lisäämällä viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden tietoisuutta sekä suuntaamalla omaa toimintaa lapsiystävällisyyden edistämiseen.*

Suomen UNICEF kiittää kuntaa koordinaatorakenteeseen ja koordinaattoriin liittyen

Kokonaisuutena Riihimäen koordinaatorakenne vaikuttaa toimivalta. Koordinaatioryhmää on tiivistetty, kaikkien lautakuntien edustus on saatu mukaan, tavoitekokonaisuuksille on nimetyt vetäjät, koordinaattori on yhteydessä kunnan ja toimialan johtoryhmiin ja poliittisten päättäjien ymmärrystä LYK-työstä on alettu vahvistaa.

Suomen UNICEFin kehittämisehdotukset kunnalle koordinaatorakenteeseen liittyen

- Selkeyttäkää koordinaatioryhmän ja LYK-johtiksen välinen työnjako. Johtiksen muodostaminen tavoitekokonaisuuksien vetäjistä on hyvä ratkaisu operatiivisen etenemisen kannalta.
- Arvioikaa, mitä 20 prosentin koordinaattoriresurssi käytännössä mahdollista. Mitkä ovat koordinaattorin ydintehtävät, mitä koordinaattorilta ei odoteta ja mitkä tehtävät puolestaan kuuluvat tavoitekokonaisuuksien vetäjille ja toimialoille.
- Rakentakaa lautakuntaedustajille systemaattinen tiedonkulun malli, jottei tiedonkulku jää liiaksi yksittäisten henkilöiden aktiivisuuden varaan.
- Lasten näkemyksiä on kerätty kyselyillä ja muilla menetelmillä, ja nuorisovaltuuston edustaja on osallistunut kokouksiin. Varmistakaa myös pienempien lasten osallisuus.
 - o Tämä ei tarkoita sitä, että lasten tulisi olla osana koordinaatioryhmää, vaan esimerkiksi sitä voitaisiin toteuttaa siten, että tavoitekokonaisuuksien vetäjät vierailevat lasten ryhmissä ja lasten näkemyksistä laaditaan kooste koordinaatioryhmälle säännöllisesti.
- Nostakaa haavoittuvassa asemassa olevat lapset näkyvästi rakenteeseen
 - o Ryhmään voidaan kutsua tarvittaessa asiantuntijoita tai lasten kanssa työskenteleviä toimijoita. Ammatillaisen näkemys ei kuitenkaan korvaa lasten omaa kokemustietoa.

3. Lapsiystävällinen kunta -työn viestintä

Miten kunta on viestinyt kuntalaisille, lapset mukaan lukien, Lapsiystävällinen kunta -työstä? Miten tämän viestinnän tuloksia on seurattu ja mitattu?

Kunnan itsearviointilomakkeelta:

Miten LYK-työstä on viestitty kuntalaisille toimintakauden aikana?

- Ylläpitämällä [Lapsiystävällinen Riihimäki -verkkosivua](#)
- Ylläpitämällä [Riihimäen lapsiparlamentti -verkkosivua](#)
- Julkaisemalla vuosittain kolme tiedotetta lapsiparlamentin tulevista tapaamisista medialle ja verkkosivuilla ja somettamalla ne.
- Julkaisemalla tiedote lapsen oikeuksien viikon ohjelmasta ja somettamalla se.
- Lapsen oikeuksien viikolla Facebookissa ja Instagramissa on pyörinyt joka päivä lapsen oikeuksia esitteleviä tarinoita.
- Kaikki kaupungin tiedotteet aihetunnisteella Lapsiystävällinen kunta ovat täällä: <https://www.riihimaki.fi/avainsana/lapsiystavallinen-kunta/>
- Jokainen toimiala on lisäksi ylläpitänyt omia lapsiystävällinen kunta -työhön liittyviä verkkosivujaan, esimerkiksi tapahtuma- ja kulttuuripalvelut sivua [Lasten kulttuurilauantait](#) ja Marjo-Kaisa ja Karoliina [Kiusaamisen ehkäisy -sivua](#).

- Toki tiedotteita on julkaistu pyyntöjen mukaan esim. 3.-luokkalaisten itsenäisyysjuhlasta (kaupunginjohtaja kutsuu), lasten tapahtumista ja lapsiystävälliseen työhön liittyvistä muistakin asioista pyyntöjen mukaan

Kunnan näkemyksiä tapaamisessa:

Viestinnän onnistumiset:

- Viime vuonna Lapsen oikeuksien viikon viestit näkyivät hienosti somessa. Tuotimme paljon erilaista materiaalia ja esim. varhaiskasvatus oli hienosti esillä.
- Toisena esimerkkinä, kun muutama lapsi kävi kertomassa valtuustossa näkemyksiään siitä, minkälainen on Lapsiystävällinen Riihimäki heidän mielestään.
- Onnistuminen oli myös, kun nettisivuilla avattiin ja konkretisoitiin toimintasuunnitelman tavoitteita.
- Perusopetuksen näkökulmasta kouluissa tehdään joka päivä työtä, joka on lapsiystävällistä ja tehdään hyvää työtä. Miten tämä tehty hyvä työ tulisi näkyväksi, jotta perheet tietäisivät mitä kouluilla tehdään. "Lapsiystävällisyys on asenne."

Viestinnässä kehitettävää:

- Kuntalaisille pitäisi vielä enemmän kertoa.
- Kouluissa ja vakassa kerrotaan, mutta vielä enemmän pitäisi kertoa myös muille kuin lapsiparlamentille Lapsiystävällinen kunta -työstä.
- Viestinnän onnistumisen arvioimiseen pitäisi kehittää joku tapa. Esim. määrittelemällä vuosittain kohderyhmä(t) ja yksi ydinviesti ja arvioiden sitä.
- Lapsivaikutusten arvioinnista ja lapsiystävällisyydestä pitää kaikkien pitää ääntä ja muistaa pitää mielessä esim. kouluterveyskyselyn tuloksia. Mittarit ja mittaaminen ylipäättään on Riihimäellä keskeinen kehittämiskohde. Voisi olla esim. "kuukauden koulu", jossa kuukauden ajan kerrottaisiin koulussa tehtävästä työstä.
- Kehitettävää ylipäättään: Riihimäellä on myös lapsiperheköyhyyttä ja liikkumiseen pitäisi keskittyä enemmän, mikä on myös erityisesti teknisen lautakunnan vastuulla.

Lapsille viestiminen:

Kunnan itsearviointilomakkeelta: *Lapsille ja nuorille LYK-työstä on viestitty erityisesti lapsiparlamentin, lapsen oikeuksien viikon sekä lasten ja nuorten tapahtumien kautta. Lapsiparlamentin toiminnasta on tiedotettu säännöllisesti, ja lasten omaa ääntä on tuotu esiin myös kaupungin päätöksenteossa. Uuden valtuustokauden alussa kaksi lasta vieraili valtuuston kokouksessa kertomassa, mitä lapsiystävällisyys heille merkitsee. Tämä vahvistaa lasten osallisuutta ja tuo lapsen oikeuksien näkökulmaa suoraan kunnan luottamushenkilöille.*

Tapaamisessa lapsen näkemys: Viime vuonna oli julisteita seinällä, jossa oli lapsen oikeuksia. Kuunneltiin myös lapsen oikeuksiin liittyvää laulua ja siihen kuului myös tanssi.

Miten kunta on viestinyt kunnan organisaation sisällä Lapsiystävällinen kunta -työstä? Miten tämän viestinnän tuloksia on seurattu ja mitattu?

Miten henkilöstöä, johtoa ja luottamushenkilöitä on pidetty ajan tasalla työstä?

Kunnan itsearviointilomakkeelta: *Sisäinen viestintä on kaikkien vastuulla. Henkilöstö pääsee myös verkkosivuille ja someen lukemaan tiedotteet ja sometukset. LYK koordinaattori on vierailut esim. elinvoiman toimialan johtoryhmässä vuosittain ajankohtaisten LYK asioiden merkeissä. Lisäksi kaupungin*

johtoryhmässä on vierailtu ja keskusteltu LYK asioista. Uuden valtuustokauden alkaessa valtuutetuille jaettiin LYK info ja kaksi lasta vieraili valtuuston kokouksessa kertomassa, mitä lapsiystävällisyys heille merkitsee. LYK koordinaatioryhmään kuuluu jäsen kaikista kolmesta lautakunnasta ja puheenjohtajana on kaupunginhallituksen edustaja.

Suomen UNICEF kiittää kunnan Lapsiystävällinen kunta -viestintään liittyen

Riihimäen LYK-viestintä on ollut aktiivista, avointa ja monikanavaista, ja sitä on kohdennettu sekä kuntalaisille että kuntaorganisaation sisäisille toimijoille. Vahvimpia näyttäjä ovat säännöllinen ulkoinen viestintä, lapsiparlamentin näkyvyys, lapsen oikeuksien viikon viestintä, lasten oman äänen tuominen valtuustoon sekä LYK-työn käsittely johtoryhmä- ja luottamushenkilörakenteissa.

Suomen UNICEFin suositukset ja edellytykset Lapsiystävällinen kunta -viestintään liittyen

Jatkossa viestintää Riihimäellä voidaan edelleen vahvistaa kuvaamalla systemaattisemmin LYK-työn tavoitteiden, toimenpiteiden ja tulosten etenemistä sekä varmistamalla, että viestintä tavoittaa eri-ikäiset lapset ja nuoret, eri kieliryhmät sekä haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja perheet sekä siten, että viestinnän kehittämisessä on yhä vahvemmin lapset/nuoret mukana.

Jatkossa kannustamme Riihimäkeä kiinnittämään huomiota mm. seuraaviin:

1. Miten lapsille ja nuorille viestitään heille ymmärrettävällä tavalla?
2. Miten haavoittuvassa asemassa olevat lapset, nuoret ja perheet tavoitetaan?
3. Miten LYK-työn tuloksista ja vaikutuksista viestitään, ei vain tapahtumista ja toiminnoista?

Samoin pyydämme kiinnittämään huomiota viestinnän tulosten seuraamiseen: miten mittaatte viestintää, tavoittavuutta yms.

4. Lapsiystävällinen kunta -työn toteuttaminen mallin pääperiaatteiden mukaisesti

Lapsiystävällinen kunta -mallin pääperiaatteiden toteutuminen ja Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutuminen

- Kunta on edennyt Lapsiystävällinen kunta -työssään mallin työvaiheiden ja niihin liittyvien ohjeistusten mukaisesti ☒ kyllä ☐ ei
- Kunta on valinnut toimintasuunnitelmaan tavoitteiksi sellaisia indikaattoreita, jotka ovat kunnassa tasolla 1—2. ☒ kyllä ☐ ei
- Ainakin yksi toimintasuunnitelman tavoitteista on valittu yhdessä lasten ja nuorten kanssa. Tavoitteen teema on noussut esiin nykytilan kartoituksen lasten kuulemisessa. ☒ kyllä ☐ ei

- Toimintasuunnitelman toimenpiteissä on varmistettu, että ne ulottuvat laajasti kunnan eri toimialoille. ☒ kyllä ☐ ei
- Toimintasuunnitelman toimenpiteissä on varmistettu, että niiden avulla saadaan aikaan pysyviä muutoksia kunnan lasten ja nuorten elämässä. ☒ kyllä ☐ ei
- Lasten osallisuus on varmistettu toimintasuunnitelman toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista). ☒ kyllä ☐ ei
- Kunnan koordinaatioryhmä on toteuttanut säännöllistä seuranta- ja itsearviointia digipalveluun tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemisestä? ☒ kyllä ☐ ei
- Kunta on viestinyt Lapsiystävällinen kunta -työstään aktiivisesti. ☒ kyllä ☐ ei

5. Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman toteuttaminen ja työn tulokset

Kunnan Lapsiystävällinen kunta -koordinaatioryhmän omia huomioita Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman toteuttamisesta vuosina 2024–2026.

Missä onnistuttiin erityisen hyvin ja missä oli eniten haasteita?

Kunnan tärkeimpiä onnistumisia ovat Reilu Riksu -malli, jonka käyttöä tulee edelleen tehostaa ja seurata, lapsen kuulemisen ohjeen laatiminen ja käyttöönotto, maahanmuuttajien kotoutumista tukevat konkreettiset toimenpiteet sekä Kulttuuripolun ja Lasten kulttuurilauantaiden kautta vahvistunut lasten ja lapsiperheiden maksuton ja säännöllinen kulttuuritoiminta.

Suomen UNICEF kiittää kuntaa Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelman toteuttamisesta ja tuloksista 2024–2026.

(Huom. Toimintasuunnitelman tavoitekohtaiset huomiot alla.)

Suomen UNICEF kiittää Riihimäen kaupunkia sitoutuneesta ja pitkäjänteisestä Lapsiystävällinen kunta -työstä toimintasuunnitelmakaudella 2024–2026. Kunta on edistänyt lapsen oikeuksien toteutumista suunnitelmallisesti ja rakentanut kehittämissäytöllään pysyviä rakenteita, toimintatapoja ja yhteistyömalleja eri toimialojen välille. Kehittämissäytössä näkyvät Lapsiystävällinen kunta -mallin pääperiaatteet, erityisesti koko kunnan yhteinen työ, lasten osallisuuden vahvistaminen sekä muutosten juurruttaminen osaksi kunnan normaalia toimintaa. Kunta on myös osoittanut valmiutta arvioida työtään kriittisesti ja hyödyntää arviointitietoa kehittämisen tukena.

Suomen UNICEFin kehittämisehdotukset kunnalle Lapsiystävällinen kunta -työn jatkoon liittyen

Riihimäen keskeiset kehittämiskohteet liittyvät ennen kaikkea siihen, miten rakenteelliset muutokset saadaan näkymään entistä vahvemmin lasten kokemuksissa, kuinka lasten ääni saadaan nykyistä vahvemmin mukaan arviointiin (suunnittelun lisäksi) sekä, miten haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten näkökulma tehdään entistä näkyvämmäksi.

Mikäli Riihimäellä on toiveena LYK-alumnimalliin hakeutumiseen, tulee sitä ennen tulevilla toimintasuunnitelmakaudella vahvistaa:

1. lapsivaikutusten arviointien systemaattista toteutumista
2. lapsibudjetointia
3. lapsilta kerätyn palautteen järjestelmällistä hyödyntämistä
4. näyttöä lasten kokemuksissa tapahtuneista myönteisistä muutoksista
5. haavoittuvimpien lapsiryhmien tilanteen systemaattista seurantaa

Tarkemmat alumnikriteerit käydään myöhemmin läpi yhdessä UNICEFin asiantuntijan kanssa.

Suomen UNICEFin tavoitekohtaiset huomiot kunnan Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelman tuloksista 2024–2026

TAVOITE 1. Kunnan paikallinen perusopetussuunnitelma ohjaa lapsen oikeuksien toteuttamista käytännön tasolla ja paikallisesti, valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita konkretisoiden.

Lapsenoikeusteema / lasten oma tavoite: Lapsen oikeudet kunnan rakenteissa

Kunnan oma arvio indikaattorin lähtötasosta: taso 2

Kunnan oma arvio indikaattorin tasosta nyt: vähintään taso 3.

Suomen UNICEFin arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 3

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%)

100 %

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet mukaisesti?

toteutuneet suunnitelman

☐ kyllä, kaikki ☒ valtaosin kyllä ☐ vain osittain ☐ ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

Sivistystoimialan toimenpide

☐ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

☐ kyllä ☒ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

☒ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta arviointitapaamisessa

UNICEFin kysymys: Kertoisitteko yhden käytännön esimerkin paikallisesta OPSistanne, joka ohjaa toimintaa käytännön tasolla ja paikallisesti, ja konkretisoi valtakunnallisia opetussuunnitelman perusteita paikallisesti?

Kunnan näkemyksiä tapaamisessa:

OPS on todella laaja asiakirja. Lapsen osallisuuden, lapsen edun ja toimijuuden edistäminen on läpileikkaava ajatus ja asenne, ja täytyy toteutua kaikessa tekemisessä. Käytännön työssä tämä tulee tehdä todeksi jokapäiväisessä työssä eikä tule koskaan valmiiksi. Esimerkkinä inklusio ajatuksena, kaikkien lasten yhdenvertaisuus ja yhteisöön kiinnittyminen: Pyritään järjestämään opetus lähikoulussa, kiinnittämättä huomiota siihen, mitkä ovat tuen tarpeet ovat, jotta lapsi saa kiinnittyä omaan lähiyhteisöönsä. Tähän kiinnitetty erityistä huomiota. Tunnistetaan tämän olevan pitkäjänteistä työtä.

Hyvinvointiprofiili (hyvinvointikysely) tehdään jokaisessa luokassa, jonka perusteella arvioidaan, mikä toimii ja mikä vaatii kehittämistä. Kehittämistavoitteet tehdään lukuvuodelle yhdessä oppilaiden kanssa. Rehtorin tulee pedagogisena johtajana huolehtia, että näin toimitaan jokaisessa koulussa. Yhdessä rehtorien kanssa on tarkoitus tehdä kaikkien koulujen yhteinen hyvinvointiprofiili, jossa on yhteiset indikaattorit ja osa niistä valitaan myös seurattaviksi indikaattoreiksi päätöksentekoon.

Kunnan itsearviointilomakkeelta: OPS on päivitetty ja viety käytäntöön. Opetussuunnitelma koskee lähinnä perusopetusta ja näin ollen sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialaa.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Tavoitteen lähtötaso oli 2 ja kunnan oman arvion mukaan tavoitteen indikaattorissa on noustu vähintään tasolle 3. Kunnan oman arvion mukaan tavoite on toteutettu 100 %.

Indikaattorin tavoitetaso 3: *Paikallinen OPS kunnioittaa lapsen oikeuksia sanoittamalla niitä ja osin viemällä niitä käytäntöön. Paikallinen OPS kuvaa joillakin käytännön esimerkeillä lapsen oikeuksien käsittelyä opetuksessa ja lapsen oikeuksien huomioimista koulun toimintakulttuurissa.*

Kunnan mukaan paikallinen opetussuunnitelma on päivitetty vuonna 2024 siten, että lapsen etu, oikeudet ja osallisuus on huomioitu. Lautakunta on hyväksynyt päivitetyn opetussuunnitelman elokuussa 2024, ja rehtorit sekä henkilöstö on perehdytetty kirjauksiin. Jalkautustyö käynnissä 2025–27. Uusin OPS: <https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/38262587>

Indikaattorin tavoitetason 3 täytyminen edellyttää kahta asiaa: 1. lapsen oikeuksien sanoittamista ja 2. käytännön esimerkkejä sekä opetuksesta että toimintakulttuurista. UNICEFin tarkastelun mukaan Riihimäki on lisännyt OPSiin paikallisen tekstin: "Riihimäen kaupunki on Unicefin Lapsiystävällinen kunta. Lapsen etu tulee aina arvioida lasta koskevassa päätösharkinnassa etusijalla." OPSiin on kirjattu mm. myös:

- Lapsen etu tulee arvioida etusijalla.
- Lapsen kuuleminen häntä koskevissa asioissa, ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti
- Lapsen näkemyksen kirjaaminen pedagogisiin asiakirjoihin.
- Oppilaiden osallisuuden vahvistaminen koulun arjessa.
- Oppilaskunnat ja lapsiparlamentti vaikuttamisen rakenteina. oppilaskuntien ja lapsiparlamentin roolia osallisuuden tukena vahvistetaan.

UNICEFin kokonaisarvion mukaan Riihimäen paikallinen OPS täyttää indikaattorin tason 3 vaatimukset, mutta erityisesti opetusta koskeva konkreettinen näyttö (käytännön esimerkit ja kuvaukset) jää vielä suhteellisen niukaksi. Paikallinen OPS sanoittaa lapsen oikeuksia ja vie niitä osin käytäntöön koulun toimintakulttuurissa. OPS-muutokset on käsitelty rehtoreiden kanssa ja jalkautettu henkilöstölle.

Riihimäen paikallisissa kirjauksissa korostuvat lapsen edun ensisijaisuus, lapsen kuuleminen, lapsen näkemysten kirjaaminen pedagogisiin asiakirjoihin sekä oppilaiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistaminen oppilaskuntien ja lapsiparlamentin kautta. Lisäksi OPSissa on paikallinen opetukseen liittyvä kirjaus lapsen oikeuksiin perehtymisestä ja niiden toteutumisen pohtimisesta lähellä ja kaukana.

Vuosittaisten hyvinvointiprofiilien kautta kerätään lasten näkemyksiä koulun arjesta, ja kunnan kertoman mukaan näitä hyödynnetään kehitystyössä koulukohtaisesti, mutta työ vaatii vielä kehittämistä.

Kaikkiaan kehitystyö ja muutokset ovat rakenteellisia ja niillä on tavoiteltu pysyviä muutoksia.

Lasten osallisuuden toteutuminen

Lapset eivät ole olleet itse OPSin päivitysprosessissa mukana. Opetussuunnitelman päivitys on ollut hallinnollinen prosessi.

Kunnan itsearviointilomakkeelta: Lasten osallisuus toteutuu erityisesti koulun arjessa, opetusryhmissä ja oppilaskuntatoiminnassa. Oppilaat arvioivat vuosittain hyvinvointiprofiilissa, miten lapsen etu, oikeudet ja osallisuus toteutuvat.

Suomen UNICEFin huomioidut ja suositukset jatkoa varten

Jatkossa

- lapsen oikeuksien käsittelyä opetuksessa voisi kuvata vielä konkreettisemmin ja useampien oppiaineiden, vuosiluokkien tai monialaisten oppimiskokonaisuuksien yhteydessä.
- on tärkeää varmistaa, että opetussuunnitelman kirjatut näkökulmat näkyvät yhdenmukaisesti kaikkien koulujen toimintakulttuurissa, ja että varmistetaan edelleenkin henkilöstön jatkuva perehdytys
- Hyvinvointiprofiileista (ja muista mahdollisesta lähteistä) saatava lasten kokemustieto ohjaa toiminnan kehittämistä ja myös lapset saavat tietoa siitä, mitä mahdollisia muutoksia tehdään/on tehty
- erityinen huomio on tärkeää kiinnittää vielä haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten kokemuksiin

TAVOITE 2. Lapsi yksilönä: kunnassa on käytössä selkeät ohjeistukset lapsen edun ensisijaisen huomioon ottamisen systemaattiseksi toteuttamiseksi, ja lapsen edun arvioimista tekee yhdessä pätevien ammattilaisten joukko.

Lapsenoikeusteema: Lapsen etu

Kunnan oma arvio indikaattorin lähtötasosta: taso 1

Kunnan oma arvio indikaattorin tasosta nyt: tavoitetaso taso 3.

Suomen UNICEFin arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 2.

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%) 100 %

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti?

☐ kyllä, kaikki ☒ valtaosin kyllä ☐ vain osittain ☐ ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

☐ kyllä ☒ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

☐ kyllä ☒ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

☐ kyllä ☒ pääsääntöisesti ☐ ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta arviointitapaamisessa

Keskustelua tapaamisessa:

TP4: Mallin ja ohjeistuksen käyttöönotto koko kaupungin tasolla varmistetaan kouluttamisen ja mentoroinnin kautta. →Mihin hävinnyt toimintasuunnitelmasta?

Riihimäki: Se otettiin tarkoituksella pois. Keskusteltiin koordinaatioryhmässä koska käytännössä yksilöarviointia tehdään vain sivistyksen puolella.

TP1: Miten seuraatte ohjeen käyttöönottoa ja jalkautusta?

Riihimäki: En muista, rakennettiinko suunnitelmaa. Vakan puolella on jo prosesseissa, samoin opetuksessa.

TP2: Ohjeistuksen julkaiseminen?

Riihimäki: Ohjeistus on mahdollista saada UNICEFille luettavaksi ja tulee nettisivuillekin myöhemmin.

Lasten osallisuus: Nuvaa on tiedotettu ja pyydetty myös kommentteja, ei olla saatu. Lapsiparlamentti ei ole kokoontunut tänä syksynä vielä, otetaan s seuraavaan kokoukseen.

Kunnan itsearviointilomakkeelta: Ohjeistus lapsen kuulemiseen hallinnollisissa päätöksissä on tehty ja otettu käyttöön. Tiedottaminen ja perehdyttäminen on aloitettu ja jatkuu syksyllä 2026. Lapsen kuulemista edellyttäviä hallinnollisia päätöksiä tehdään pääsääntöisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Lapsen oikeudet toteutuvat osana jatkuvaa toimintaa.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Tavoitteen lähtötaso on 1 ja kunnan arvion mukaan tavoitteen indikaattorissa on noustu tasolle 3. Kunnan oman arvion mukaan tavoite on toteutettu 100 %.

Kunta on laatinut kirjallisen ohjeistuksen lapsen edun yksilöarviointiin. Ohjeen valmiusasteeksi on merkitty 100 prosenttia, käyttöönotto on merkitty tapahtuneeksi kesäkuussa 2026 ja ohjetta on käsitelty toimialan johtoryhmässä sekä johtamisen foorumissa. Nuorisovaltuustolta on pyydetty kommentteja. Varhaiskasvatuksessa lapsen ja huoltajan näkemykset kirjataan varhaiskasvatussuunnitelmaan tai lapsen tuen suunnitelmaan, ja perusopetuksessa vastaavat kirjaukset tehdään Wilmaan. Käyttöön on lisäksi valmisteltu lapsen kuulemista tukeva lomake ja tukimateriaalia.

Ohjeen testauksen toteutuneeksi arvoksi on kuitenkin merkitty 80 prosenttia. Lisäksi päätöksiä valmistelevien laajempi perehdytys ja verkkosivujulkaisu oli arviointiaineistossa ajoitettu syksylle 2026, joten niitä ei voida pitää 10.8.2026 mennessä todennettuina tuloksina.

UNICEFin kokonaisarvion mukaan Riihimäki on varmuudella saavuttanut tavoitteessa tason 2, koska ohjeistus on laadittu ja sitä käytetään ainakin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen päätösprosesseissa. **Lähtötasoon 1 verrattuna muutos on merkittävä ja rakenteellinen.** Ohje ja rakenteet toteutuvat erityisesti varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. UNICEFin arvion mukaan kunta ei kuitenkaan ole osoittanut vielä riittävän kattavasti, että eri toimialojen työntekijät hyödyntävät ohjetta käytännössä, joten tason 3 vaatimukset eivät vielä kokonaisuudessaan täyty.

Kouluterveyskyselyn tulokset:

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, %

4. ja 5. lk, 83,2 % → 81,5 % (laskua 2023–2025)

8. ja 9.lk, 66 % → 65 % (laskua)

Lukio, 75,4 % → 71 % (laskua)

Ammatillinen 57,7 % → 66,5% (nousua)

Lasten osallisuuden toteutuminen

Tavoite on pääosin hallinnollinen. Suunnitelmana oli, että nuorisovaltuustoa pyydetään kommentoimaan ohjetta ja lapsiparlamenttia sekä nuorisovaltuustoa tiedotetaan käyttöönnotosta. Nuvaa on tiedotettu ja pyydetty kommentteja, mutta niitä ei saatu. Lapsiparlamentti ei vielä ole kokoontunut tänä syksynä ja otetaan asia seuraavaan kokoukseen.

UNICEFin arvion mukaan osallisuus toteutuu osittain, sillä varsinaisen ohjeen vaikutuksia ei ole vielä arvioitu lasten kokemustiedon avulla. Lasten kuuleminen yksittäisissä prosesseissa on vahvistunut, mutta tämä ei vielä korvaa lasten osallistumista ohjeistuksen arviointiin.

Suomen UNICEFin huomioidut ja suositukset jatkoa varten

Jatkossa kannattaa seurata ohjeen toteutumista eri toimialoilla ja varmistaa, että päätöksiä valmistelevat saavat perehdytyksen lapsen kuulemiseen ja lapsen edun arviointiin. Miten juurrutatte tämän koko kaupunkiin?

Tasoon 3 siirtyminen edellyttää siis näyttöä siitä, että eri toimialojen työntekijät todella hyödyntävät ohjeistusta hallinnollisissa päätöksissä. Tämän toimintasuunnitelman raportoinnissa vahvin näyttö koskee sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialaa, erityisesti varhaiskasvatusta ja perusopetusta. Koko kaupungin eri toimialojen tosiasiallisesta käytöstä ei ole esitetty raportoinnissa esimerkiksi seurantatietoa tai henkilöstön kokemustietoa.

Lasten osallisuuteen tulee kiinnittää huomiota myös jatkossa myös ns. hallinnollisissa päätöksissä osallistamalla esimerkiksi nuorisovaltuustoa suunnittelun lisäksi myös lopputuloksen arviointiin.

TAVOITE 3. Kunnassa lasten ja nuorten palveluissa edistetään systemaattisesti lasten ja nuorten positiivista mielenterveyttä ja ennaltaehkäistään mielenterveyden ongelmia.

Lapsenoikeusteema: Oikeus elämään ja kehittymiseen

Kunnan oma arvio indikaattorin lähtötasosta: taso 2

Kunnan oma arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 3

Suomen UNICEFin arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 3

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%) 90 %

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti?
☐ kyllä, kaikki ☒ valtaosin kyllä ☐ vain osittain ☐ ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?
☒ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?
☐ kyllä ☒ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?
☒ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta arviointitapaamisessa

UNICEFin kysymys: Tunne- ja vuorovaikutustaitojen systemaattinen opetus ei ole toteutunut tavoitteiden mukaisesti koko perusopetuksessa. Kunta itse toteaa (raportoinnissa) olleensa liian kunnianhimoisen materiaalien käyttöönoton suhteen. Erityisesti 3.–9.-luokkalaisten osalta toimintamallit eivät ole vielä juurtuneet kaikkiin kouluihin. → Miten tämä työ jatkuu? Mitä olette juurtumisen haasteista oppineet?

Kunnan vastaus: Draamapedagogiikasta ja tunnetaitojen kehittämisestä vastaava rehtori on nimetty, joka tulee kehittämään tätä sekä Pro-toimintaa kaupunkitasoisesta. Kaikki koulut eivät ole vielä mukana Pro-toiminnassa. Jokainen opettaja voi edistää TVV-taitoja omassa toiminnassa, mutta haasteena on tämän seuraaminen ja sen tietäminen, miten tiedettäisiin, missä vaiheessa ollaan missäkin koulussa. Haasteena siis seurantaan liittyvät haasteet, ei niinkään se, ettei työtä tehtäisi.

UNICEFin kysymys: Miten saatte lapsilta ja nuorilta kokemustietoa mielen hyvinvointiin liittyen? Ketkä lapset erityisesti vielä tarvitsevat tukea ja miten vahvistatte sitä? Ja miten seuraatte ja kysytte lapsilta ja nuorilta?

Kunnan näkemyksiä: Harmillisesti KTK:n kysymykset muuttuneet v. 2025 niissä indikaattoreissa, joita oli alun perin valittu seurantamittareiksi. Tämä tavoitekokonaisuus koettiin kovin kunnianhimoiseksi ja oli laaja kokonaisuus. Toisaalta aihe on monitahoinen.

Vanhempainyhdistyksen näkemyksiä: Mieli ry:n kanssa ollaan järjestämässä kaksi luentoa teemassa, toteutetaan Teamsissä ja tarjotaan kaikille huoltajille ja henkilöstölle.

Kunnan itsearviointilomakkeessa tavoitteen 3 erillisiin kuvauskenttiin ei ollut kirjattu tarkentavia lisähuomioita (digipalvelussa tarvittava tietoa).

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Tavoite on vapaasti valittu. Indikaattorin lähtötaso ollut 2, kunnan oman arvion mukaan taso noussut tasolle 3. Kunnan oman arvion mukaan tavoitteen toimenpiteet ovat toteutuneet 90 %:sti.

Indikaattorin taso 3: *Kunnan lasten ja nuorten palveluissa on edistävään ja ennaltaehkäisevään mielenterveystyöhön hyvät voimavarat. Eri toimijoiden välillä on säännöllistä ja hyvin toimivaa ja koordinoitua yhteistyötä. Henkilöstöä on koulutettu, ja henkilöstöllä on hyvä mielenterveysosaaminen lasten ja nuorten tukemisesta. Palveluissa on käytössä tutkittuja ja tuloksellisia menetelmiä. Palvelujen kattavuutta ja toimivuutta arvioidaan melko säännöllisesti. Lapset ja nuoret osallistuvat arviointiin. Kunnan edistävää ja ennaltaehkäisevää mielenterveystyötä koskee myös lapsia, jotka oleskelevat Suomessa ilman oleskelulupaa tai viisumia sekä lapsia, jotka ovat Suomessa tilapäisellä oleskeluluvalla ilman kotikuntaa (ns. paperittomat lapset).*

Kunnan oman arvion mukaan toimenpiteitä on toteutettu laajasti: tunne- ja vuorovaikutustaitojen materiaalien käyttö on edennyt varhaiskasvatuksessa ja esi- ja alkuopetuksessa, vanhemmuutta tukevia tilaisuuksia on järjestetty, ProVaka- ja ProKoulu-toiminta on laajentunut, ryhmäytämistä ja poissaoloihin puuttumista on vahvistettu sekä Arkitiimit ja mielen hyvinvoinnin polku ovat edenneet yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Kunnan oman arvion mukaan vahvimmat näytöt siitä, että lasten ja nuorten mielen hyvinvointi tai sen tukeminen on vahvistunut toimintakauden aikana, on seuraava: *Kaupungin ja hyvinvointialueen yhteiset rakenteet on saatu luotua, Pro toiminta on aloittanut toiminnan ja erilaisia kaikille mahdollisia vapaa-ajan ja harrastusmahdollisuuksia on järjestetty ja niihin on lapsia/nuoria myös osallistunut. Lisäksi opiskeluhuoltoryhmien toimintaa on kehitetty ja tällä tavalla vahvistettu kouluun kiinnittymistä ja oppilaiden osallisuutta. Myös yhteistyö nuorisopalveluiden ja yläkoulujen välillä on tiivistynyt.*

UNICEFin kokonaisarvion mukaan Indikaattorin tason 3 edellytykset toteutuvat pääosin melko hyvin. Tavoitteen kuudesta toimenpiteestä viisi on toteutettu kokonaisuudessaan ja yksi osittain. Kunta on onnistunut rakentamaan uusia pysyviä rakenteita, vahvistamaan monialaista yhteistyötä, ottamaan käyttöön tutkittuja toimintamalleja sekä lisäämään lasten ja nuorten mahdollisuuksia saada tukea arjessa. Vaikka tulosindikaattoreissa (ks. alempana) näkyy vielä keskeneräisyyttä, rakenteellista ja toimintakulttuurin muutosta on jo selvästi nähtävissä. Muutokset ovat juurtumassa ja kunta osoittaa ymmärtävänsä tämän myös omassa arvioinnissaan.

Vahvuuksia:

- On toteutettu laajaa rakenteellista kehittämistyötä. Toimenpiteitä on toteutettu eri toimialoilla ja toimijoiden kesken, kuten vaka, perusopetus, nupa, kulttuuri- ja vapaa-aika sekä vanhempainyhdistykset ja hyvinvointialue. Monialainen yhteistyö on vahvistunut ja uusia toimintamalleja on otettu käyttöön.
- Vanhemmuuden tuki on toteutunut suunnitellusti. Vanhempainiltoja ja luentoja on järjestetty, perhetalouselvitys ja myöhemmin tarveselvitys on valmistunut sekä lasten mahdollisuus keskustella koulun aikuisen kanssa on parantunut Kouluterveyskyselyn mukaan.
- ProVaka- ja ProKoulu-toimintamallit ovat käynnistyneet ja laajentuneet alkuperäistä tavoitetta laajemmin. Pilottien sijaan mukana on jo kuusi koulua ja kuusi varhaiskasvatysyksikköä.
- Ryhmäytämistä, koulunuorisotyötä ja poissaoloihin puuttumista on vahvistettu. TEAviisarin mukaan poissaolojen seuranta on parantunut merkittävästi (33 → 82).
- Monialaiset Arkitiimit ovat käynnistyneet yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa, ja lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin polku on valmisteltu. Tämä tukee palvelujen koordinaatiota ja oikea-aikaista ohjautumista. Kaikkiaan yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on kehittynyt positiiviseen suuntaan.

- Harrastamiseen ja vapaa-ajan toimintaan on panostettu erityisesti heikommassa asemassa olevien lasten tavoittamiseksi.
- Tulosindikaattoreissa (Kouluterveyskyselyn tulokset) positiivista kehitystä näkyy mm. seuraavissa: mahdollisuus keskustella koulun aikuisen kanssa on parantunut ja ilman läheistä ystävää olevien osuus on pienentynyt.

Kehittämiskohteita:

- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen systemaattinen opetus ei ole toteutunut tavoitteiden mukaisesti koko perusopetuksessa. Kunta itse toteaa olleensa liian kunnianhimoinen materiaalien käyttöönoton suhteen. Erityisesti 3.–9.-luokkalaisten osalta toimintamallit eivät ole vielä juurtuneet kaikkiin kouluihin.
- Useat toimenpiteet kohdentuvat erityistä tukea tarvitseviin ryhmiin, mutta heidän osallistumisensa seuranta on systemaattisesti kuvattu.
- Vaikutusnäyttö lasten hyvinvoinnin paranemisesta on vielä osittain keskeneräinen.
- Osassa (toimenpiteiden mittareina olleissa) Kouluterveyskyselyn tulosindikaattoreissa näkyy ristiriita: vaikka rakenteet ja toimintamallit ovat vahvistuneet, lasten kokemaan hyvinvointiin liittyvät mittarit eivät ole kehittyneet johdonmukaisesti myönteiseen suuntaan. Erityisesti yksinäisyys, koulu-uupumus, kiusaaminen ja mielialahuolet edellyttävät edelleen määrätietoista kehittämistyötä.
 - o Huomiona: Toimenpiteille alun perin asetut mittarit "Kokee koulu-uupumusta" ja "Kokee olevansa osa kouluyhteisöä" eivät ole enää ollut mukana Kouluterveyskyselyn kysymyspatteristossa 2025, joten seurantatietoa ei ole saatu.

Lasten osallisuuden toteutuminen

Lasten ja nuorten omaa kokemustietoa ei ole hyödynnetty tavoitteen arvioinnissa (UNICEFin arviointitapaamiseen valmistauduttaessa).

Lapset ja nuoret osallistuvat arjen tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoitteluun, oppilashuoltoryhmien toimintaan, ryhmäyttämiseen, harrastustoiminnan kehittämiseen sekä nuorisovaltuuston kautta monialaiseen työryhmätyöhön.

Suomen UNICEFin huomiot ja suositukset jatkoa varten

Jatkossa on tärkeää

- jatkaa edelleen hyvin käynnistynyttä monitoimijasta yhteistyötä
- vahvistaa erityisesti 3.–9. luokkien tunne- ja vuorovaikutustaitojen materiaalien suunnitelmallista käyttöönottoa,
- seurata Kouluterveyskyselyn tuloksia ja muuta dataa tiiviisti, jotta kunnassa nähdään, että tehdään lasten näkökulmasta ns. oikeita toimia ja vaikutusnäyttö lasten hyvinvoinnin paranemisesta vahvistuu
- varmistaa, miten erityistä tukea tarvitsevat, yksinäiset tai mielenterveyden haasteita kokevat lapset huomioidaan mielenterveyspalvelujen ja toimintamallien kehittämisessä/arvioinnissa
- varmistaa, että lasten ja nuorten näkemykset kokemustieto ohjaa entistä vahvemmin mielenterveyttä ja mielen hyvinvointia edistäviä toimia. Erityinen huomio kiinnitettävä kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin.

TAVOITE 4. Vapaasti valittu tavoite: kasvuympäristö tukee lapsen oikeutta omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä integroitumista ympäröivään yhteiskuntaan.

Lapsenoikeusteema: Yhdenvertaisuus

Kunnan oma arvio indikaattorin lähtötasosta / nykytasosta: ei indikaattoritasoa, vapaasti valittu tavoite

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%)

90 %

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet mukaisesti?

toteutuneet suunnitelman

☐ kyllä, kaikki ☒ valtaosin kyllä ☐ vain osittain ☐ ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

☒ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

☐ kyllä ☒ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

☐ kyllä ☒ pääsääntöisesti ☐ ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta arviointitapaamisessa

TP 5: jäänyt hieman kesken, jäänyt toteuttamatta yläkouluissa. Tunnistettu myös, että tarvittaisiin vastuuhenkilöt kouluille.

Kunnan itsearviointilomakkeelta: Yhdenvertaisuuden tavoite on vapaavalintainen tavoite, johon ei ollut määritelty lähtötasoa. Toimenpiteet ulottuvat elinvoiman toimialalle, tekniselle toimialalle ja sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalle. Oman äidinkielen ja suomen kielen vahvistaminen, yhdenvertainen osallistuminen harrastuksiin sekä suomenkielisten kavereiden löytäminen vahvistavat yhdenvertaisia mahdollisuuksia.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Toimenpiteistä 7/8 on kunnan arvion mukaan toteutunut, toteutumisprosentin jäädessä arviolta 90 %. Toimenpide 5 on jäänyt osittain toteutumatta.

Toimintasuunnitelmassa kehitettiin ajankohtaista haastetta liittyen valmentavassa opetuksessa olevien lasten sijoittelua vain tiettyyn kouluun keskittymällä koulupaikkasuunnittelussa segregaaation ehkäisemiseen. Harrastustoimintaa on tehty saavutettavammaksi eri kielillä, Suomi-kerhot ja S2-opetus ovat vahvistuneet, valmistavan opetuksen ja perusopetuksen yhteistyöstä on tullut jatkuva toimintatapa ja oman äidinkielen opetuksen tietoisuutta on lisätty.

UNICEFin kokonaisarvion mukaan toimenpiteet ovat olleet laajoja ja niitä on juurrutettu kunnan normaaliin toimintaan. Kunta on raportoinut kattavasti toimenpiteiden toteutumisesta, mutta muutokset lasten elämässä ja arjessa ja lasten kokemustieto on vielä osittaista. Kunta on

tunnistanut jatkokehittämistarpeet esimerkiksi kaverisuhteiden tukemisessa ja vastuuhenkilöiden nimeämisessä kouluille.

Tavoitekokonaisuudessa on huomioitu erityisesti haavoittuvassa asemassa olevat lapset.

Epäselväksi jää kuitenkin, ovatko toimenpiteet lisänneet lasten kokemaa kuulumista, vähentäneet syrjintää, tukeneet eri kieliryhmien ystävyyssuhteita tai poistaneet harrastamisen esteitä. Vapaasti valitussa tavoitteessa ei ole varsinaisesti indikaattoria taustalla, joten arviointi perustuu valittujen toimenpiteiden toteutumiseen, jotka on toteutettu UNICEFin arvion mukaan hyvin.

Lasten osallisuuden toteutuminen

Lapset osallistuvat toimijoina kerhoihin, harrastuksiin, S2-opetukseen, valmistavaan opetukseen ja oman äidinkielen opetukseen. Harrastus- ja palautekyselyitä toteutetaan myös englanniksi ja ukrainaksi, ja lapsilta kerätään palautetta toiminnan kehittämiseksi.

Suomen UNICEFin huomioidut ja suositukset jatkoa varten

Jatkossa kannattaa kiinnittää erityistä huomiota maahanmuuttajataustaisten ja kantasuomalaisen lasten vertaissuhteiden tukemiseen, kielitietoisuusmateriaalin käyttöönoton seurantaan sekä selkeiden vastuuhenkilöiden nimeämiseen kouluissa, jotta toiminnasta tulee pysyvää. Yhdenvertaisuuden edistämiseksi on myös tärkeää jatkuvasti tunnistaa, milloin se ei toteudu ja mikä on esteenä sekä pyrkiä aktiivisesti poistamaan näitä esteitä.

Jatkotoimissa lasten ja nuorten kokemustiedon varmistaminen toimenpiteiden eri vaiheissa suunnittelusta arviointiin on tärkeää.

TAVOITE 5. Lasten ja nuorten kanssa työskentelevät aikuiset ja lasten kasvuympäristöt edistävät lasten vertaissuhteita ja varmistavat, ettei yksikään lapsi jää yksin.

Lapsenoikeusteema: Osallisuus

Kunnan oma arvio indikaattorin lähtötasosta: taso 2

Kunnan oma arvio indikaattorin tasosta nyt: vähintään taso 3

Suomen UNICEFin arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 3

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%) 100 %

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti?

☒ kyllä, kaikki ☐ valtaosin kyllä ☐ vain osittain ☐ ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

☒ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

☐ kyllä ☒ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

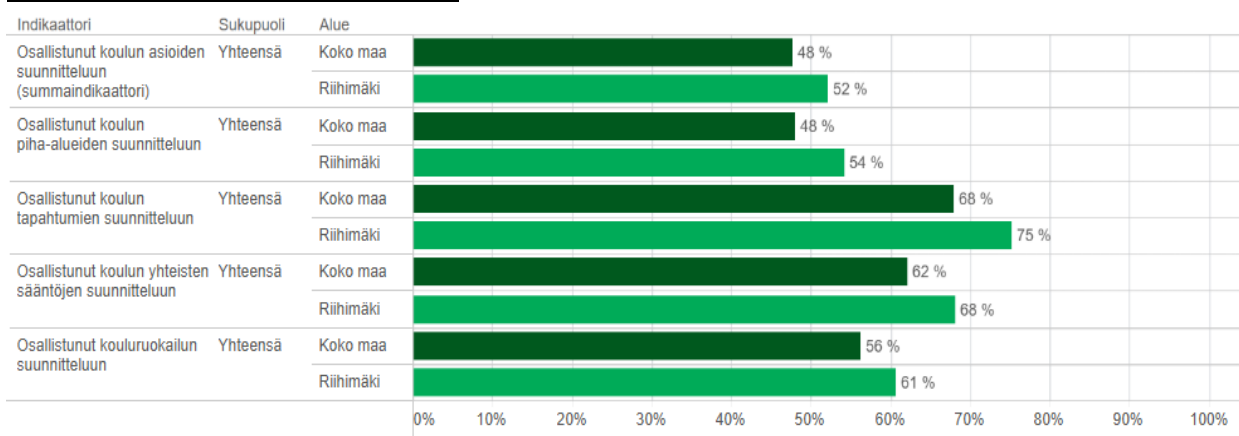
☒ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta arviointitapaamisessa

Kunnan itsearviointilomakkeella: Kouluterveyskyselyn tuloksissa käy ilmi, että Riihimäen 4.–5. luokan oppilaiden osallisuus erilaisiin asioihin on vahvempaa suhteessa koko maan tuloksiin. Oppilaiden osallisuudessa koulun asioiden suunnitteluun ja koulun piha-alueiden suunnitteluun on tapahtunut myönteistä muutosta verrattuna edelliseen tiedonkeruuseen.

Kunnan näkemyksiä/täydennyksiä tapaamisessa: Tavoitekokonaisuuden osalta raportointia täydennetty vielä samana päivänä. Tp 4 on toteutunut 100 %. Tp 5, tulokset kirjattu. Tiedoksi myös, että palveluverkkosuunnitteluun kaikki lapset osallistuneet ja esim. vakan aineisto jatkossakin hyödynnettävissä.

Kouluterveyskyselyn tuloksia 2025:

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Indikaattorin lähtötaso 2, kunnan oman arvion mukaan taso noussut vähintään tasolle 3. Kunnan oman arvion mukaan tavoitteen toimenpiteet ovat toteutuneet 70 %.

Kunnan oman arvion mukaan vertaissuhteita ja ryhmäilmiöitä on vahvistettu mm. henkilöstön koulutuksilla, nuorisopalveluiden ryhmätoiminnalla, avoimella nuorisotilatoiminnalla, varhaiskasvatuksen tunnekerhoilla ja tunne- sekä sosiaalisten taitojen arjen pedagogiikalla. Pro-toiminta tukee tavoitetta ja laajenee vuosittain.

UNICEFin kokonaisarvion mukaan Riihimäki on pääosin saavuttanut indikaattorin tavoitetason 3.

Tavoite on myös toteutunut kokonaisuudessaan suunniteltujen toimenpiteiden osalta. Tavoitteessa on tapahtunut selkeää rakenteellista toimintakulttuurin vahvistumista. Tavoitteen vaikutuksista on myös näyttöä: Kouluterveyskyselyn mukaan ilman läheistä ystävää olevien lasten osuus on vähentynyt, mikä on tärkeä signaali yhteisöllisyyden vahvistumisesta, vaikka yksinäisyyttä kuvaavat mittarit eivät kaikilta osin ole vielä parantuneet.

- Vertaissuhteiden tukemista ei nähdä yksittäisen työntekijän tehtävänä vaan koko kunnan vastuuna. Lasten vertaissuhteita tuetaan useissa kasvuympäristöissä ja vertaissuhteiden vahvistamiseksi on toteutettu useita toimenpiteitä kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja nuorisopalveluissa. Esim.

varhaiskasvatuksen tunnekerhojen ja tunnetaitotyön kautta, nuorisopalveluiden ryhmätoiminnoissa (FUNCLUB, Sateenkaariryhmä, koulukummitoiminta) ja nuorisotilojen avoimessa toiminnassa, ryhmäyttämistoiminnassa ja esi- ja alkuopetuksen yhteistyössä sekä kummitoiminnassa.

- Erityisen onnistunut tulos on, että ryhmäytyminen on kirjattu osaksi oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä uuden oppimisen tuen uudistuksen myötä. Tämä vahvistaa vertaissuhteiden tukemista rakenteellisiin muutoksiin tähtäävänä työnä, ei pistemäisinä toimina.
- Henkilöstön osaamista vertaissuhteiden ja ryhmäilmiöiden tukemiseksi on vahvistettu. Kunta on järjestänyt koulutuksia lasten kohtaamisesta, hyvinvoinnista ja haastavista tunteista. Lisäksi ProVaka- ja ProKoulu-toimintamallit sisältävät henkilöstön systemaattista kouluttamista sosiaalisten suhteiden, käyttäytymisen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen. Vaikka kattavaa osaamiskartoitusta ei ole tehty, tulokset osoittavat, että henkilöstön osaamista on määrätietoisesti vahvistettu ja että vertaissuhteiden merkitys on tunnistettu.
- Haavoittuvassa asemassa olevia lapsia on huomioitu erityisesti mm. nuorisopalveluiden ryhmätoiminnoissa, ryhmäyttämisessä nivelvaiheissa ja Pro-toimintamallien kautta. Sen sijaan kunnassa ei (arviointiaineiston mukaan) kuvata kovin systemaattisesti, miten vertaissuhteiden puuttumiselle erityisen alttiit ryhmät tunnistetaan tai miten heidän tilannettaan seurataan. Esimerkiksi neurokirjon lapset, vammaiset lapset, maahan muuttaneet lapset tai pitkäaikaisesti poissaolevat oppilaat eivät toistaiseksi nouse tuloksissa erityisesti esiin.
- Yksinäisyyttä koskevaa tietoa seurataan mm. Kouluterveyskyselyn tuloksista, ja sen pohjalta toteutettu toimenpiteitä. Kunta tunnistaa esimerkiksi yksinäisyyteen liittyviä muutoksia ja toteaa, että ilman läheistä ystävää olevien osuus on pienentynyt. Samalla tunnistetaan edelleen huoli mielialasta ja yksinäisyydestä osalla lapsia ja nuoria. Tulosten pohjalta on toteutettu ryhmäytymistä, koulunuorisotyötä, tunne- ja vuorovaikutustaitotyötä sekä erilaisia ryhmätoimintoja. Aineistossa ei kuitenkaan kuvata kovin systemaattisesti koulukohtaista analyysiprosessia. Tästä huolimatta on nähtävissä, että kyselytietoa hyödynnetään kehittämistyössä eikä sitä ainoastaan seurata.

Lasten osallisuuden toteutuminen

Kunnan itsearviointilomakkeelta: *Lapset ja nuoret ovat aktiivisia toimijoita nuorisopalveluiden ryhmissä, nuorisotiloilla, kerhoissa, tunnekerhoissa ja kummitoiminnassa. Toiminnan arviointiin liittyvää kokemuskyselyä ei ole vielä toteutettu, mutta se on suunniteltu seuraavalle toimintakaudelle.*

Suomen UNICEFin arvio: Lasten osallisuus toteutuu tavoitteessa melko vahvasti. Lapset ovat mukana toimijoina ja osittain myös toiminnan kehittämisessä. Osallistuminen toteutuu hyvin suunnittelussa ja toiminnassa, mutta

Lapset ja nuoret osallistuvat mm. nuorisopalveluiden ryhmätoimintaan aktiivisina toimijoina, esi- ja alkuopetuksen yhteistyöhön ja toiminnan suunnitteluun esimerkiksi kummitoiminnan yhteydessä.

Osallisuuden osalta vahvistaa tulee lasten osallistumista toiminnan systemaattiseen arviointiin. Esim. Nuorisopalveluiden ryhmätoimintojen kohdalla todetaan, ettei osallistujien kokemuksia vertaissuhteiden vahvistumisesta tai kuulluksi tulemisesta ole vielä systemaattisesti selvitetty arviointikyselyllä.

Suomen UNICEFin huomioid ja suositukset jatkoa varten

Jatkossa on tärkeää

- kiinnittää huomiota toimenpiteiden vaikutusten seurantaan ja mittaamiseen
- vahvistaa lasten ja nuorten kokemustiedon systemaattista keruuta ryhmätoiminnan vaikutuksista, esim. miten lapset itse kertovat vertaissuhteiden muuttuneen ja mitä tietoa kokemuksista on nuorisopalveluiden ryhmistä, tunnekerhoista tai kummitoiminnasta,
- pohtia, tuleeko käyttöön esim. systemaattinen kokemuskysely,
- varmistaa erityisesti haavoittuvimpien ryhmien systemaattiseen tunnistaminen

- analysoida edelleen yksinäisyyttä koskevia kouluterveyskyselyn koulukohtaisia tuloksia entistä vahvemmin ja hyödyntää niitä systemaattisesti kehitystyössä, myös koulukohtaisesti,
- reagoida myös pieniin (eri ikäisten) yksinäisten lasten määriin sekä
- vahvistaa ja varmistaa edelleen henkilöstön jatkuvaa osaamisen kehittymistä (mahdollisten osaamiskartoitusten perusteella).

TAVOITE 6. Luodaan koko kunnan yhteinen kiusaamisen ennaltaehkäisyn ja puuttumisen toimintasuunnitelma ja toimenpiteet. Mallissa ovat mukana kaikki lasten ja nuorten parissa työskentelevät kaupungin toimialat sekä kolmas sektori ja seurakunta.

Lapsenoikeusteema / lasten oma tavoite: Lasten näkemyksiin perustuva tavoite; kiusaamisen ehkäisy, yhteisöllisyys ja osallisuus.

Kunnan oma arvio indikaattorin lähtötasosta: taso 2

Kunnan oma arvio indikaattorin tasosta nyt: tavoitetaso taso 3

Suomen UNICEFin arvio indikaattorin tasosta nyt: taso 2

Kunnan oma arvio tavoitteen toteutumisesta (%)

Ovatko tavoitteelle asetetut toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti?

☒ kyllä, kaikki ☐ valtaosin kyllä ☐ vain osittain ☐ ei lainkaan

Onko toimenpiteet ulotettu laajasti kunnan eri toimialoille (silloin kun mahdollista)?

☒ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko lasten osallisuus toteutunut tavoitteen toimenpiteissä (silloin kun se mahdollista)?

☒ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Onko toimenpiteissä varmistettu, että saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten elämässä?

☒ kyllä ☐ pääsääntöisesti ☐ ei

Koordinaatioryhmän näkemyksiä tavoitteesta arviointitapaamisessa

Tapaamisessa: Kouluterveyskyselyn mittarit on tärkeitä ja indikaattorit tärkeitä, mutta täytyy huomioida myös, että kiusaamista mittavat ikäluokat ei ole samoja. Kiusaamisen keinot ja tavat moninaistuneet. KT-indikaattoreita on hyvä arvioida myös kriittisesti.

Itsearviointilomakkeelta: Malli on laadittu ja sen painopiste on ennaltaehkäisyssä ja yhteisöllisyyden edistämisessä, mutta malliin on kirjattu myös toimintatavat kiusaamistilanteisiin. Kunnan mukaan malli itsessään ei poista kiusaamista, vaan sen mukaisilla toimilla pyritään vähentämään kiusaamista ja selkiyttämään siihen puuttumista. Toimenpiteet painottuvat sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialalle, mutta mallista on keskusteltu myös urheiluseurojen kanssa, ja kaupungin avustussääntöihin on kirjattu velvoite turvallisen harrastamisen ja vapaa-ajan toiminnan edistämisestä sekä kiusaamisen, syrjinnän ja häirinnän ehkäisemisestä ja niihin puuttumisesta.

Suomen UNICEFin kokonaisarvio ja huomiot tavoitteen toteutumisesta

Toimenpiteiden toteutuminen ja tulokset

Kunta arvioi indikaattorin nousseen tasolta 2 tasolle 3 ja toimenpiteiden toteutuneen 90 %.

Reilu Riksu -toimintamalli on laadittu, hyväksytty ja otettu käyttöön kaikissa kymmenessä perusopetuksen yksikössä sekä kaupungin varhaiskasvatuksen yksiköissä. Yksiköihin on nimetty vastuuhenkilöitä, ja mallia on käsitelty työyhteisöissä. Mallin valmisteluun osallistui varhaiskasvatuksen, opetuksen, oppilashuollon, nuorisopalvelujen, seurakunnan ja muiden toimijoiden edustajia. Nuorisovaltuustoa ja lapsiparlamenttia kuultiin valmistelussa.

UNICEFin kokonaisarvion mukaan Riihimäellä on tehty tärkeitä ja merkityksellisiä rakenteellisia toimia kiusaamisen ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Indikaattorin tason 3 keskeiset rakenteelliset edellytykset täyttyvät. Mallin systemaattisesta toteuttamisesta ei kuitenkaan vielä arviointivaiheessa ole näyttöä, koska malli on vasta otettu käyttöön. UNICEFin arvion mukaan Riihimäki on indikaattorissa edelleen tasolla 2, mutta on toteuttanut suunnitellut toimenpiteet pääosin ja tason 3 vaatimukset täyttyvät suurilta osin. Tulosten perusteella ei voida todeta, että malli olisi vielä vähentänyt kiusaamista. Kunta myös itse tunnistaa tämän ja toteaa, ettei toimintamalli sellaisenaan poista kiusaamista, vaan vaikutus syntyy mallin mukaisten käytäntöjen jatkuvasta toteuttamisesta. Hienona tuloksena kuitenkin, että Riihimäellä on nyt kehitetty lasten ja nuorten kokemustiedon keräämistä kiusaamiskokemusten osalta.

Kunnasta saadut lisätiedot arviointia varten: Hyvinvointikyselyssä on aiemmin kysytty: Onko luokassa kiusaamista, jolloin yhdelle ja samalle ihmiselle aiheutetaan toistuvasti ja tahallaan pahaa mieltä. Lisäksi on kysytty, ketä kiusataan ja miten se ilmenee. Myös ulkopuolelle jättämisestä on kysymykset. Kyselyihin vastataan nimettömänä ja opettajilta saatujen tietojen mukaan, oppilaat nimeävät tähän kiusattujen henkilöitä ja kiusaamisen tapoja. Alakoululaisten kohdalla on huomattu, että lapset eivät aina sisäistä, mitä kiusaaminen on. Monet tulkitsevat erimielisyydet kiusaamiseksi.

Yläkoulujen osalta kiusaamisen ehkäisemiseksi lukuvuonna 2025-2026 tehtiin toimenpiteitä. Lomakkeita on uusittu ja ne on viety opettajien huoneeseen kansioon. Vuoden aikana on selvitetty noin 50 tapausta. Mikäli kiusaamiseen on liittynyt väkivaltaa tai sellaisella uhkaamista, on tehty lastensuojeluilmoitus Reilu Riksu mallin mukaisesti. Myös Ankkuri on auttanut, mikäli on tarvittu heidän apuaan kiusaamisen selvittelyssä. Nuorisopalvelut on pitänyt ryhmäytymistunteja koko luokalle, mikäli kiusaamisessa on ollut osallisena useita oppilaita. Lisäksi nuorisotoimi järjesti Reilu Riksu- kampanjan kiusaamisen vastaisen toiminnan esittelemiseksi ja oppilaiden tietoisuuden lisäämiseksi. Huoltajille on järjestetty vanhempainiltoja yhteistyössä ennalta ehkäisevän poliisin, Ankkuri-tiimin ja nuorisopalveluiden kanssa

Tätä lukuvuotta varten on laadittu hyvinvointikyselyn kysymykset. Tulokset on tarkoitus jatkossa saada luokkakohtaisesti, koulukohtaisesti ja kaupunkikohtaisesti ylä- ja alakouluittain. Lisäksi joitakin hyvinvointikyselyn indikaattoreita seurataan jatkossa vuosittain strategiamittareina ja talousarviomittareina.

Miten toimenpiteet näkyvät lasten arjessa:

Kouluterveyskyselyn tulokset eivät ole kehittyneet myönteisesti. Vähintään kerran viikossa kiusatuksi joutuneiden osuus kasvoi 4.–5.-luokkalaisilla 6 prosentista 10 prosenttiin ja 8.–9.-luokkalaisilla 7 prosentista 10 prosenttiin vuosien 2023 ja 2025 välillä.

Riihimäellä erikseen toteutettu arvio toimenpiteistä:

12–18-vuotiaita nuoria haastateltiin ennen arviointitapaamista

- nuoret yhdistivät Reilu Riksun koulukiusaamiseen, tasa-arvoiseen ilmapiiriin, ulkopuolelle jättämisen ehkäisyyn ja kiusaamiseen puuttumiseen
- **valtaosa** oli huomannut turvallisemman tilan periaatteet koulussa tai nuorisotila Monarilla
- **osa** oli osallistunut periaatteiden laatimiseen koulussa tai luokassa
- nuoret kuvasivat periaatteiden vaikuttaneen kiusaamiseen puuttumiseen, oman ja muiden toiminnan pohtimiseen, yhteisten sääntöjen noudattamiseen sekä turvallisemman ilmapiirin ylläpitämiseen
- Monarilla toteutetussa makaroniäänestyksessä kaikki 13 vastausta olivat myönteisiä sekä turvallisemman tilan periaatteiden havaitsemisen että niiden toteutumisen osalta.

Tämä on tärkeää laadullista näyttöä siitä, että toimintamalli on ainakin osalle nuorista näkyvä ja ymmärrettävä sekä että nuoret tunnistavat sillä olleen vaikutusta toimintakulttuuriin.

Lasten osallisuuden toteutuminen

Nuorisovaltuustoa ja lapsiparlamenttia on osallistettu toimintamallin suunnitteluvaiheessa, ja lasten sekä nuorten palaute on huomioitu mallin muokkaamisessa. Lapset ja nuoret osallistuvat mallin käyttöönottoon omissa kouluissaan ja varhaiskasvatuksen yksiköissään esimerkiksi turvallisemman tilan periaatteiden ja yhteisten sääntöjen laatimisen kautta.

Suomen UNICEFin huomioidut ja suositukset jatkoa varten

Jatkossa

- on tärkeää vahvistaa mallin systemaattista juurtumista arkeen
- seurata lasten ja nuorten kokemuksia
- varmistaa, että monialainen yhteistyö ja vaikuttavat menetelmät nivoutuvat pysyvästi rakenteisiin.

Tätä voisi konkreettisesti tehdä koulu/päiväkotikohtaisella seurannalla, jossa tarkastellaan säännöllisesti mm. onko henkilöstö perehdytetty malliin, tuntevatko myös lapset mallin, toimitaanko yksikössä mallin mukaisesti, miten aikuisten toiminta on muuttunut (esim. kuinka nopeasti kiusaamistilanteisiin puututaan) ja kokevatko lapset puuttumisen tehokkaaksi, seurataanko kiusatun ja kiusaajan tilanteita systemaattisesti.

6. Kunnan palaute Suomen UNICEFille Lapsiystävällinen kunta - yhteistyöstä

Mikä Suomen UNICEFin toiminnassa on tukenut kuntaa Lapsiystävällinen kunta -työssä erityisen hyvin?

Kunnan oma palaute itselleen:

Näin jälkiviisaana näkee, että kunnianhimoiset tavoitteet on otettu ja nyt varmasti valittaisiin vain tiettyjä tavoitteita ja hieman vähemmän, mutta hienosti ollaan edetty.

Ollaan tosi ylpeitä tästä asiantuntijaryhmästä ja upeasta työstä. Kuntastrategiaa päivitetään parhaillaan ja sinnekin LYK ja LOS tulossa kirjauksena laajemminkin.

7. Lapsiystävällinen kunta -tunnustus ja seuraavat askeleet

Kunnallenne myönnetään Suomen UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -tunnustus. Lämpimät onnittelut!

Kunnan Lapsiystävällinen kunta -työ **on edennyt** tunnustuksen kriteerien mukaisesti.

Suomen UNICEF myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen.

☒ kyllä

Perustelut:

Kokonaisuutena arvioiden Riihimäen voidaan katsoa täyttävän tunnustuksen myöntämisen keskeiset kriteerit. Kunta on edennyt mallin työvaiheiden mukaisesti, toteuttanut valtaosan toimintasuunnitelman toimenpiteistä, saavuttanut useissa tavoitteissa rakenteellista tasonousua ja huomionnut kehittämistyössään LYK-pääperiaatteet. Erityisen vahvaa näyttöä on pysyvien rakenteiden luomisesta ja monialaisesta vastuunkannosta. Vaikka kaikkien tulosindikaattoreiden osalta ei vielä ole nähtävissä selvää positiivista kehitystä lasten kokemuksissa, kokonaisuudesta muodostuu uskottava näyttö siitä, että lasten oikeuksien toteutumista edistäviä muutoksia on tapahtunut ja, että kehittämistyölle on rakennettu vahva perusta myös seuraavalle toimintakaudelle. Näin ollen toimintasuunnitelman toteutumista voidaan pitää kokonaisuutena onnistuneena ja tunnustuksen myöntämisen näkökulmasta riittävän vahvana.

Kunta **sitoutuu jatkamaan** Lapsiystävällinen kunta -työtä mallin pääperiaatteiden, työvaiheiden ja ohjeistusten mukaisesti Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen myöntämisen jälkeen.

☒ kyllä

Kunnan Lapsiystävällinen kunta -työn seuraavat askeleet:

- A) Kunta ja Suomen UNICEF sopivat yhdessä Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen **julkaisemisen ajankohdan** sekä tunnustukseen liittyvästä viestinnästä.
- B) Tunnustuksen julkistamisen jälkeen kunta jatkaa Lapsiystävällinen kunta -työtä mallin työvaiheiden ja ohjeistusten mukaisesti **nelivuotiseen toimintasuunnitelmakauteen**. Suomen UNICEF toimittaa kunnalle toimintaohjeet uuden syklin mukaisen työn käynnistämiseksi.

Kunnan seuraava seurantatapaaminen Suomen UNICEFin kanssa on **noin puolen vuoden kuluttua** arviointitapaamisesta, kun uusi nykytilan kartoitus sekä uusi Lapsiystävällinen kunta -työn toimintasuunnitelmaluonnos on valmiina.

Seuraavan seurantatapaamisen arvioitu ajankohta:

Kevät 2027

Tämän jälkeen seurantatapaamiset toteutetaan noin vuoden välein.

Kunnan on mahdollista saada toinen Lapsiystävällinen kunta -tunnustus **nelivuotiskauden** päätteeksi, mikäli Lapsiystävällinen kunta -työ on edennyt tunnustuksen kriteerien mukaisesti.

Arviointitapaamisen arvioitu ajankohta tällä hetkellä:

Vuosi 2031

Lämpimät onnittelut Lapsiystävällinen kunta -tunnuksesta!
Kiitos, että olette lasten puolella.

**Mahtavaa, että voimme tehdä jatkossakin yhdessä työtä
yhä lapsiystävällisemmän Suomen rakentamiseksi!**

